

Verkiezingsprogramma.

CDA

Leudal
Doen wat werkt!

Leudal Doen wat werkt!

Ons verkiezingsprogramma.

Met gepaste trots presenteren wij ons verkiezingsprogramma 2026-2030.

In de bestuursperiode 2022-2026 mochten wij deel uitmaken van de coalitie en leverden wij de wethouder voor de portefeuilles financiën en sociaal domein. Met mooie resultaten! Zo staat de gemeente Leudal er financieel gezond voor en staat er een solide basis voor de toekomst. Er staat een passende begroting waarin voldoende weerstand is om risico's af te dekken, met een blijvend streven om de gemeentelijke belastingen zo laag mogelijk te houden.

Daarnaast hebben we ons met succes stevig ingezet om tot een krachtige omgevingsvisie te komen waarbij maatwerk in het buitengebied mogelijk blijft en de belangen in balans zijn. Hierdoor zijn een aantal van de opgenomen plannen in dit programma al in voorbereiding of in uitvoering. Wij zijn trots op wat er bereikt is, maar er is nog steeds veel werk aan de winkel in Leudal.

Voor de bestuursperiode 2026-2030 willen wij dat Leudal met meer LEF bestuurd wordt; dat we sneller en eenduidiger tot duidelijke besluiten komen waarbij de gemeente nadrukkelijk meedenkt in mogelijkheden. Inwoners en ondernemers moeten ervaren

dat initiatieven in het verenigingsleven, buurt of bedrijfsleven gewaardeerd en gefaciliteerd worden. Hier maken wij ons hard voor! Sámen met de inwoners van Leudal, de ambtelijke en bestuurlijke organisatie van de gemeente Leudal. Hierbij is en blijft één kernwaarde van groot belang en dat is:

'Fatsoenlijk bestuur'

Hieronder verstaan wij:

- 1 Met respect omgaan met elkaar. Dit betreft de omgang tussen gemeente, dorpen en hun inwoners. Maar zeker ook tussen de politieke partijen onderling.
- 2 Het leveren van goed werk. Hierbij staan we voor onze visie en acties en willen we geen loze beloftes doen. Plannen en besluiten moeten realistisch en transparant zijn. Wij zijn 'doeners' die goed nadenken!

Leidende principes.

Dit willen we doen aan de hand van drie 'leidende principes':

VERBINDEN

Wij willen verbinden. Wij zoeken naar wat ons verbindt met anderen. Wij handelen vanuit een gezamenlijk streven naar een goede gemeente voor alle inwoners en dorpen. Verandering realiseren we met elkaar, niet tegenover elkaar!

BREDE BLIK

Uitdagingen waar de gemeente Leudal voor staat zijn vaak complex. Wij kijken breed met de focus op mogelijkheden en oplossingen. Waarbij de visie van de omgeving en andere betrokken partijen goed en zorgvuldig meegenomen wordt.

SAMEN VERANTWOORDELIJK

We zien een maatschappij die snel in verandering is en waar een steeds groter beroep wordt gedaan op dorpen, ondernemers en inwoners. Wij gaan uit van de kracht van samenwerken en de kracht van de samenleving. Samen verantwoordelijk betekent dat je op elkaar mag vertrouwen en dat je elkaars krachten bundelt om successen te kunnen boeken. Elkaar aanspreken op verantwoordelijkheden hoort hier ook bij.

Onze thema's.

De kernwaarde 'fatsoenlijk bestuur' en de 3 leidende principes; verbinden, brede blik en samen verantwoordelijk lopen als een rode draad door in de thema's die wij het meest belangrijk vinden voor de komende bestuursperiode 2026-2030.

Onze thema's. in meer detail

1

- **Positieve houding** ten opzichte van (nieuwe) **initiatieven van ondernemers**.
- De gemeente pakt een **faciliterende rol** naar ondernemers, denkt **proactief mee** en zorgt voor een **snelle afhandeling van vergunningaanvragen**.
- De gemeente handelt **vergunningaanvragen sneller en uniform** af, waarbij een 'ja-tenzij' beleid de standaard wordt.
- **Trots op de agrarische sector!** We maken ons hard voor het behoud hiervan.
- Stimuleren van **samenwerkingsverbanden van ondernemers** zoals de BIZ (bedrijfs investeringszone) en andere ondernemersverenigingen.

Het bedrijfsleven draagt op veel manieren bij aan de welvaart en leefbaarheid van Leudal. Ondernemers bepalen voor een groot gedeelte het voorzieningenniveau in onze dorpen.

Wij steunen bedrijven en ondernemers die daadwerkelijk iets toevoegen aan onze samenleving. Het kloppende hart van het bedrijfsleven in Leudal wordt gevormd door kleine ondernemers en familiebedrijven. Wij zetten in op beleidskeuzes die tot stand komen vanuit een brede blik op de sector.

Onze ambitie is een gezond verdienmodel dat gericht is op continuïteit, stabiliteit en werkgelegenheid.

Stevig accountmanagement

Elke ondernemer moet optimaal gefaciliteerd worden om zijn bedrijf te laten groeien en te ontwikkelen, rekening houdend met de geldende randvoorwaarden. Onze grondhouding is dat wij positief kijken naar (nieuwe) initiatieven.

Om bedrijven te faciliteren in hun groei en ontwikkeling en om meer bedrijven en werk naar Leudal te trekken moet er voldoende en kwalitatieve ondersteuning geboden kunnen worden vanuit het ondernemersteam van de gemeente.

Wij verwachten nadrukkelijk dat het ondernemersteam regelmatig contact onderhoudt met de individuele en nieuwe ondernemers én collectieve initiatieven van ondernemers ondersteunt en faciliteert. De capaciteit van dit team moet daarop aangepast worden.

Afspraken op basis van wederkerigheid

Voor ons is het belangrijk dat gemeente en bedrijfsleven afspraken maken op basis van wederkerigheid (geven en nemen). Wij streven naar afspraken tussen het bedrijfsleven, het onderwijs en andere organisaties op het gebied van duurzaamheid, investeren in opleiding, het aanstellen van mensen met een beperking en het aanbieden van stage- en leerplekken.

Laat ondernemers ondernemen!

Om onze economie toekomstbestendig te maken wordt flexibiliteit gevraagd. Het bedrijfsleven moet meer ruimte krijgen om te ondernemen. Dat kan door het schrappen of aanpassen van de regels en meer experimenteerruimte. Het is onze taak om ervoor te zorgen dat er voldoende (groei) mogelijkheden zijn voor ondernemers. Voldoende en kwalitatieve ruimte voor bedrijfshuisvesting is hierbij van belang.

Om te zorgen dat bedrijven zich willen vestigen maar vooral ook om te zorgen dat bestaande bedrijven willen blijven, dienen vergunningaanvragen snel en uniform te worden afgehandeld. Na het intakegesprek moet er heldere communicatie zijn over aan te leveren onderzoeken, de verdere benodigde informatie voor de vergunningaanvraag en de termijnen. Er moet worden voorkomen dat er achteraf nog aanvullende informatie opgevraagd wordt.

De gemeente denkt proactief mee, waarbij de focus ligt op de mogelijkheden en niet op de beperkingen. Een 'ja-tenzij' beleid wordt de standaard dat inhoudt dat als een aanvraag wordt afgewezen, het gemotiveerde besluit apart aan de wethouder wordt voorgelegd. Per

kwartaal worden alle afwijzingen ook gebundeld aan de raad gepresenteerd.

De gemeente wil een samenhang van bedrijven op industrieterreinen en een daadkrachtige BIZ op elk terrein. Aandacht voor de samenwerking met het lokale onderwijs om tot een talentagenda en actieve stageprogramma's te komen wordt gestimuleerd. Bedrijven die elkaar versterken vergroot de binding met de regio en de innovatiekracht.

Arbeidsmigranten

Arbeidsmigranten zijn inmiddels noodzakelijk geworden om onze economie draaiend te houden. Hiervoor dienen we ook zorg te hebben voor het welzijn en het welbevinden van de arbeidsmigranten. Er moet op toegezien worden dat de huisvesting voldoet aan de beleidsnota 'huisvesten internationale werknemers en andere kamerbewoners in Leudal'.

Daarnaast willen we dat de arbeidsmigrant die in Leudal woont ook in Leudal of omliggende gemeenten werkt. Deze uitdaging gaan wij samen met de ondernemers en huisvesters aan. Wij ondersteunen initiatieven die deze kernwaarden in zich hebben.

- **Actieve aanpak** tegen **leegstand** door makkelijker herbestemmen van gebouwen.
- **Meer gerichte integrale bestuurlijke controles** op dumpingen, inbraken en drugsdelicten.
- Onderzoek over **concrete aanpak** voor meldingen personen met verward gedrag.
- Gebruikmaken van **technologie** voor bijvoorbeeld lichtgevend asfalt, slimme verlichting en slim cameratoezicht.
- Stimuleren en belonen van technieken voor **(grond)waterbesparing en beregning**.
- Onderzoek naar **vaste dijk** in retentiebekken Horn/ Haelen.

Je hoeft het nieuws maar aan te zetten en je ziet tal van voorbeelden waar de maatschappij verhardt en er onveilige situaties zijn! Ook in onze gemeente speelt veiligheid een steeds grotere rol. Veiligheid kent meerdere kanten zoals sociale en fysieke veiligheid.

Sociale veiligheid

Een veilig buitengebied

Steeds meer agrarische bedrijven stoppen of hebben moeite om overeind te blijven. Hierdoor ontstaan er agrarische gebouwen die geregeld leeg staan of verhuurd worden voor huisvesting.

Wij vinden het belangrijk dat daarbij voldaan wordt aan het gemeentelijk beleid met betrekking tot huisvesting arbeidsmigranten en dat er controle plaatsvindt om ondermijning tegen te gaan bij leegstand. Er moet nadrukkelijk aandacht zijn dat de inwoners van het buitengebied zich veilig voelen in eigen omgeving.

Onze gemeente leent zich vanwege haar uitgestrekte buitengebied en dichtbij zijnde landsgrenzen ook voor criminaliteit. Onze inwoners en vooral de agrariërs lopen door de leegstand van grote en afgelegen panden een verhoogd risico om slachtoffer te worden van criminele activiteiten. Integrale en bestuurlijke controles kunnen onze inwoners hiertegen beschermen.

Aandacht voor geweld tegen vrouwen en meisjes

Uiteraard verdient geweld tegen elke inwonersgroep een goede aanpak, maar we willen extra aandacht vragen voor geweld tegen vrouwen en meisjes, partnergeweld, femicide, huiselijk geweld en kindermishandeling. Want dit komt helaas ook voor binnen onze gemeente. Vaak onzichtbaar voor de omgeving omdat veel gebeurt achter de voordeur.

Wij willen beleid en meer actie tegen deze vormen van geweld. Van het melden van signalen, duiden en verbeteren van onveilige locaties tot het aanpakken van de daders.

Polarisatie

In onze maatschappij komen inwoners steeds meer tegenover elkaar te staan, er is steeds minder begrip voor andere meningen en opvattingen. In de digitale wereld kan men gemakkelijk anoniem blijven, waarmee helaas ook fatsoensgrenzen lijken te vervagen. In sommige gevallen wordt er geprobeerd de samenleving met opzet te ontwrichten, zoals het steeds vaker bedreigen en intimideren van politici en hulpdiensten.

Nu is het juist belangrijker dan ooit om met elkaar in gesprek te blijven en een inclusieve samenleving te waarborgen. We hoeven het niet eens te zijn met elkaar, maar we kunnen wel elkaar blijven respecteren. Hierbij zien wij het als taak om als lokale politieke partij het voorbeeld te geven.

Personen met verward gedrag

Een kleine groep kwetsbare mensen in onze samenleving kampt met verward gedrag en dit gedrag kan bijdragen aan maatschappelijke onrust en in sommige gevallen aan onveilige situaties. Deze groep mensen zal naar verwachting alleen maar toenemen. Wij pleiten voor een 'erop af team' om ook voor personen met verward gedrag snel ondersteuning te bieden, ook buiten kantooruren. Dit om te voorkomen dat onveilige situaties ontstaan waarbij politie inzet onnodig plaatsvindt.

Fysieke veiligheid

(Schoolgaand) verkeer en onderhoud

Infrastructuur is bepalend voor leefbaarheid, veiligheid en economie. Onze gemeente heeft door haar oppervlakte veel wegen, bermen en fiets- en wandelpaden. Inwoners van Leudal en recreanten moeten zich veilig kunnen verplaatsen, ongeacht of zij in het dorp of het buitengebied verblijven. Daarvoor is een hoger onderhoudsniveau van ons wegennet nodig en daarom willen wij dat de huidige onderhoudsniveaus herijkt worden.

De omgeving rondom lagere scholen moet verkeersveilig zijn. Wij vinden dat de gemeente al het mogelijke moet doen om veilige fietsroutes vanuit de diverse dorpen naar de middelbare scholen in onze gemeente te realiseren. Dit doet zij -in goede afstemming met de school en waar nodig met de provincie- door goede voorlichting over de routes, goede straatverlichting, brede fietspaden en effectieve veiligheidsmaatregelen bij oversteekpunten.

Waterveiligheid

Een aantal van onze dorpen ligt aan de Maas. Waterveiligheid is essentieel voor de inwoners en ondernemers die hier wonen of gevestigd zijn. Inwoners van Leudal moeten beschermd worden tegen extreme (weers)omstandigheden zoals overstromingen.

Daarnaast kent ons buitengebied vele beken en watergangen. Slim waterbeheer is noodzakelijk, hierbij is een goede samenwerking tussen gemeente en de bevoegde instanties, die het onderhoud en monitoring doen, van groot belang.

3

VITAAL BUITENGEBIED

- **Snelle en uniforme vergunningstrajecten.** Heldere kaders waar mogelijk, maatwerk waar nodig.
- **Geen stapeling van regels, geen strenger beleid** dan landelijk en provinciaal.
- Ontwikkelen van een **innovatiefonds** voor het buitengebied.
- **Versterken van korte ketens** zoals boerderijwinkels en -automaten.
- **Recreatienetwerk versterken** door betere wandel- en fietsroutes, verbinding tussen dorpen, natuur en (agrarische) bedrijven.
- **Actieve ondersteuning** voor (agrarische) ondernemers.

Met 16.491 hectare is Leudal de grootste plattelandsgemeente van Midden-Limburg. Het buitengebied bepaalt ons landschap, onze identiteit én onze economie.

Door onze centrale ligging is ons buitengebied beeldbepalend voor de regio. Wij bouwen aan een sterk buitengebied waar een toekomstbestendig voedselsysteem, ruimte voor ondernemerschap en praktische oplossingen voor natuur, water en energie hand in hand gaan.

Wij willen dat Leudal een plek blijft waar mensen elkaar kennen, helpen en kansen creëren. Waar agrariërs met trots voedsel produceren, het landschap beheren en biodiversiteit versterken.

Waar jonge gezinnen kunnen wonen, ondernemers kunnen groeien en waar de energietransitie gedragen wordt door de gemeenschap.

‘Een sterk buitengebied als ruggengraat van Leudal’

Toekomstbestendige agrarische sector

Met meer dan 325 agrarische bedrijven en gezinnen in Leudal mogen we trots zijn op onze agrarische ondernemers die zorgen voor werkgelegenheid (ook bij toeleveringsbedrijven), onderhoud van het landschap, innovatie en biodiversiteit.

De agrarische sector is een belangrijke economische pijler in Leudal. We moeten dan ook voor ‘onze boeren’ zorgen en hiervoor stellen wij de volgende doelen:

- Een stabiele koers tot 2050 voor landbouw, natuur en voedselproductie.
- Functiemenging stimuleren (recreatie / landbouw / zorg / wonen).
- Een evenwichtige verdeling van ruimte tussen landbouw, natuur en water.
- Plannen die ruimte bieden aan zowel extensieve als intensieve landbouw.
- Duurzame groei van welvaart én welzijn door innovatie, ontwikkelruimte en toekomstperspectief, voor jonge agrarische ondernemers en gezinnen.
- Meer ruimte voor een rol in de energietransitie en huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten.

Omgevingswet

In de afgelopen raadsperiode hebben wij ons sterk gemaakt voor de Omgevingsvisie ‘Leudal, natuurlijk’. In de komende raadsperiode blijven wij scherp en alert bij het opstellen van verordeningen en het directe omgevingsplan. Daarbij vragen wij blijvend aandacht voor economische vitaliteit, eigendoms- en bestaansrecht, geen strengere normen dan landelijk/provinciaal en innovatieruimte.

Duurzame, lokaal gedragen en realistische energietransitie

Energiezekerheid is cruciaal voor inwoners en bedrijven. De energietransitie moet haalbaar zijn, betaalbaar blijven én gedragen worden door onze gemeenschap. Hierin moet ook ruimte zijn voor het opwekken van hernieuwbare stroom en gas en zien we, naast bedrijventerreinen ook

kansen voor de land- en tuinbouwbedrijven.
Recreatie en ondernemerschap in het buitengebied

Het buitengebied van Leudal is niet alleen een plek om te wonen en te werken, maar ook een gebied waar landbouw, maatschappelijke bedrijvigheid en recreatie samenkomen. Deze functies versterken elkaar en dragen bij aan de pracht van Leudal.

Om de recreatie en ondernemerschap levendig te houden willen wij hierin investeren. Goede recreatiemogelijkheden zorgen ook voor een economische impuls voor de gemeente en de lokale ondernemers. Recreatie moet een samenspel zijn tussen de landbouw, natuur en inwoners. Geen extra grootschalige vakantieparken, maar wel volop ruimte voor kleinschalige initiatieven vanuit de inwoners, zoals een boerderijcamping, logies, en verbrede landbouw zoals boerderijwinkels, educatie en horeca.

Buitengebied, een mooie leefomgeving

Een groene omgeving draagt bij aan welzijn, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Dat vraagt om goed beheer én samenwerking met inwoners. Iedereen heeft er plezier van als we in een mooie natuurlijke omgeving kunnen wonen, wandelen en recreëren. Onderhoud gebeurt niet vanzelf en is voor een gemeente als Leudal veel werk.

Wij geloven erin dat we juist lokale initiatieven en ondernemers kunnen stimuleren om, tegen een passende vergoeding, hun steentje hierin bij te dragen. En zo samen voor onze omgeving te zorgen. De gemeente moet hierbij ook budget beschikbaar stellen voor specialistische preventie en bestrijding van ‘invasieve exoten’ zoals de Aziatische Hoornaar en Japanse duizendknoop.

- Realiseren van **minimaal 750 bouwvergunningen** voor nieuwe woningen.
- Gemakkelijker maken van **alternatieve woon scenario's**, zoals woningsplitsing, erfbebouwing en de bouw van 'tiny houses'.
- De **starters** van Leudal moeten **voldoende kans** krijgen om te kunnen blijven wonen in eigen dorp.
- Ondersteunen van verenigingen in het vormen van een **toekomstvisie**, waarbij ook aandacht is voor de samenhang tussen verenigingen in het dorp.
- **Concreet** maken van **Inwonersparticipatie** door:

1. Een concreet voorstel van de gemeente h e inwoners vroegtijdig betrokken worden z nder dat dit het proces en de doorlooptijden negatief beïnvloedt.

2. Een duidelijk afwegingskader waarin de mate van invloed en participatie getoetst wordt, waarbij maatwerk mogelijk blijft.

3. Een concreet communicatieplan hoe de gemeente haar inwoners hierover gaat informeren.

Wij streven naar een samenleving waarin de gemeente samen m t de inwoners zorgt voor de leefbaarheid in de dorpen. Waarbij inwoners goed kunnen opgroeien, wonen en werken in eigen dorp of omgeving. Wij willen denkkraft, daadkraft en betrokkenheid van inwoners maximaal benutten, waarbij de gemeente faciliteert en stimuleert.

Meer woningen!

Er zijn nog steeds te weinig woningen en er is een tekort aan bouwlocaties in Leudal. Wij blijven hameren op extra aandacht voor de lastige posities van starters, senioren en mensen met een kleine portemonnee bij het vinden van een geschikte huur- of koopwoning. Om de wachtlijsten voor een woning weg te werken is er op de korte termijn al meer woningbouw nodig. De gemeente moet aanjager zijn van woningbouw en proactief idee en en initiatieven uit de dorpen ophalen en stimuleren. Van belang is om nu woningen te bouwen die in de toekomst breder inzetbaar zijn voor mogelijke andere doelgroepen, dus ook sociale woningbouw.

Wij willen dat in élk dorp van Leudal wordt gebouwd! Omdat het van belang is om in elk dorp onze kinderen mogelijkheden te bieden als starter op de woningmarkt. We moeten onze eigen dorpen aantrekkelijk houden om in te wonen, dit doen we door de jeugd aan onze dorpen te binden. Zo houden we het onderwijs en onze verenigingen levend! Wij blijven ons hier hard voor maken. Verder zetten wij in op het hergebruik van vrijkomende agrarische gebouwen, leegstaande bedrijfsruimte en monumentale gebouwen, om te voorzien in de woningbehoefte en daarmee verloedering en oneigenlijk gebruik tegen te gaan.

Onderwijs

Opgroeiende kinderen moeten de kans krijgen hun talenten te ontwikkelen en te benutten. Kinderen en jongeren hebben recht op kwalitatief goed onderwijs. Wij zien scholen als wezenlijk onderdeel van hun maatschappelijke omgeving en als een belangrijke pijler van de leefbaarheid in onze dorpen.

De gemeente faciliteert en stimuleert dat de lagere en middelbare scholen programma's hebben waar leerlingen kennis kunnen maken met het lokale bedrijfsleven. Via samenwerking met organisaties als Keyport stimuleert de gemeente de verbinding tussen het lokale bedrijfsleven en middelbare en hogere beroepsopleidingen in de regio.

Voorzieningen en sport

Verenigingen zijn de motor van de Leudalse samenleving! Door de bijdrage die zij leveren aan het naleven en in stand houden van waarden, normen, samenhang, cultuur en vooral plezier. Verenigingen verbinden mensen, brengen vitaliteit en hebben voor jongeren een belangrijke rol bij hun ontwikkeling op weg naar volwassenheid.

De demografische ontwikkelingen, de verandering van de maatschappij maar ook het vastgestelde accommodatiebeleid, dwingen verenigingen om kritisch te kijken naar hun huidige en toekomstige rol. Het is goed dat er kaders gesteld zijn zodat willekeur wordt voorkomen, maar dit mag er zeker niet toe leiden dat maatwerk niet meer mogelijk is. Wij verwachten dat de verenigingen elkaar steeds meer moeten vinden en verbinden, om zo lidmaatschap voor de inwoners, maar ook het besturen mogelijk te houden. Het is nodig dat verenigingen de planvorming dan ook in groter verband, per dorp of met aantal verenigingen samen, opstellen. Concreet draagt dit bij aan: duurzaam en goed gekwalificeerd bestuur, goede docenten/trainers, samenwerking met/bekendheid op school, accommodatie(s).

'Samen' kunnen naar onze verwachting meer effectieve en kostenefficiënte resultaten behaald worden. Daarbij zal wel nadrukkelijk aandacht moeten blijven voor de kracht en het DNA van iedere vereniging.

Wij vinden dat de gemeente bij verzoeken tot ondersteuning op positieve wijze het gesprek moet aangaan en bereidheid moet tonen om tot maatwerk te komen. Bij eventuele afwijzing van subsidieverzoeken moet de gemeente dit niet alleen formeel afhandelen maar het gesprek

met de aanvrager aangaan om te kijken wat wel mogelijk is.

Cultuurhistorie en Parochies

De aantrekkelijkheid van onze dorpen voor inwoners en recreanten, wordt mede bepaald door de uitstraling van historische en monumentale bebouwing. Binnen onze gemeente zijn veel mensen geïnteresseerd in en betrokken bij de heemkunde. Wij vinden dat de historische waarde aandacht verdient en meegenomen moet worden bij besluitvorming om zo invulling te geven aan rentmeesterschap.

Als gevolg van ontkerkelijking neemt het aantal Parochies sterk af. Maar nog steeds is de betekenis van groot belang als het gaat om omzien naar elkaar, verbinding en leefbaarheid. In het verleden ontvingen de Parochies een gemeentelijke bijdrage. Wij pleiten voor herinvoering van deze bijdrage met daarbij wel de kanttekening dat deze worden ingezet ten behoeve van niet religieuze activiteiten. Wij vinden het waardevol dat de herbestemming van kerkgebouwen naar woon- en of gemeenschapsdoelen goed worden onderzocht en begeleid. Deze gebouwen zijn vaak beeldbepalend.

Participatie van inwoner

Elke gemeente moet in 2026 over een participatieverordening beschikken waarin de spelregels worden vastgelegd met betrekking tot de inspraak van inwoners. Dit is een belangrijke wet voor onze inwoners en wij verwachten dan ook dat de gemeente tijdig een verordening oplevert met input van inwoners. De wet bepaalt dat de inwoner(s) in een zo vroeg mogelijk stadium worden betrokken bij nieuwe plannen, maar ook dat inwoners het recht hebben om een voorstel te doen als zij denken dat ze het beter of goedkoper kunnen doen.

Deze stimulering van co-creatie is ook erg belangrijk als we kijken naar de uitdagingen waar we in de zorg en ondersteuning voor staan. Initiatieven waarbij inwoners zelf de handschoen oppakken om te kijken naar elkaar (onder) steunen wij van harte.

- **Stimuleren** van de **noodzakelijke beweging** van (geïndiceerde) zorg naar welzijn, door bijvoorbeeld het programma 'Welzijn op recept' of de praktijkondersteuner jeugd of ggz.
- **Integraal werken** binnen onze gemeente **stimuleren**, zodat inwoners niet van het kastje naar de muur worden gestuurd.
- De gemeente moet samen met zorgaanbieders een **passend hulp- of zorgaanbod** vormgeven. Maar we willen ook dat de gemeente harder optreedt tegen aanbieders die geen goede zorg leveren en/ of te hoge winstmarges hebben.
- Streven naar **zorg** die zo **informeel** en **dichtbij** mogelijk gegeven wordt, met zo min mogelijk administratieve last.
- Wij willen dat de gemeente organisaties die gericht zijn op **eerstelijns zorg** en **welzijn, samenbrengt**. Bij voorkeur op één gezamenlijke locatie.

Zorg in de buurt

Wij zetten ons in voor het behoud van zorg in de buurt om te garanderen dat goede zorg voor iedereen op redelijke afstand beschikbaar is. Op regionaal niveau werken wij voor de zwaardere zorg samen met buurgemeenten om samen te komen tot een volledig regionaal dekkend zorgaanbod.

Wij willen dat de zorg zoveel mogelijk als één team rond de inwoner samenwerkt. Daarnaast willen wij dat de gemeente onderzoek doet naar de mogelijkheden om zorg sneller in te kunnen zetten, door bijvoorbeeld bepaalde hulp te organiseren zonder inzet van indicaties en/of administratieve ballast zodat de zorgprofessional kan zorgen.

Doel is om mensen minder afhankelijk te maken van zorg en een sterke sociale basis te scheppen waarin mensen in hun eigen omgeving ondersteund worden bij de toegang naar passende zorg.

We werken aan en investeren in de noodzakelijke beweging van zorg naar welzijn. Het regiobeeld over de toekomst is zorgelijk, er zijn groeiende tekorten aan personeel terwijl de vraag aan ondersteuning als gevolg van vergrijzing gaat stijgen. De vergrijzing in Leudal groeit sneller dan in de omliggende gemeenten.

Daarnaast zien we dat de gemeente hoge uitgaven heeft binnen het sociaal domein die niet door het Rijk gecompenseerd worden. Dit maakt dat we anders en slimmer moeten gaan

samenwerken. De zorg is nu nog versnipperd. Wij willen de zorg, zowel informele als geïndiceerde zorg, dichter bij elkaar brengen. Wij stimuleren initiatieven waar zorgaanbieders de samenwerking zoeken met de inwoners, dorpen en welzijnsorganisaties.

Positieve Gezondheid

De beginselen van Positieve Gezondheid vormen voor ons het uitgangspunt; mentaal en fysiek welbevinden, meedoen aan de samenleving, zingeving, kwaliteit van leven en zelfredzaamheid. Het normaliserend en demedicaliserend gedachtegoed staat bij ons hoog in het vaandel. Hiermee bedoelen we dat de oplossing van een zorgvraag vaak niet bij een bezoek aan de huisarts ligt, maar juist een andere oplossing vraagt.

In de veeleisende maatschappij van nu vormen de stress door armoede of eenzaamheid of een gebrek aan zingeving vaak aanleiding voor allerlei klachten waarmee naar de huisarts wordt gegaan. We stimuleren daarom de inzet van praktijkondersteuners (ook voor jeugd) en de inzet van het programma 'Welzijn op recept'. Zo komt de vraag naar ondersteuning op de juiste plaats terecht.

Voor inwoners die specialistische zwaardere zorg nodig hebben is die structureel beschikbaar en op maat. Hierbij verdient de kwaliteit van de geleverde zorg continue aandacht. De specialistische zorg en de sociale basis moeten hiervoor meer samen werken.

Ook het werk van de lokale Zonnebloemafdelingen, Zij actief, Seniorenverenigingen en andere groepen van betrokkenen zijn enorm waardevol voor de positieve gezondheid, 'Noaberzorg' in de meest brede zin.

Mantelzorg

Leudal telt meer dan 10.000 mantelzorgers, inwoners die zich belangeloos inzetten voor een naaste. Door hun inzet is er minder beroep nodig op professionele zorg. Wij zien erop toe dat er voor deze mantelzorgers steun en aandacht beschikbaar is en blijft, in de vorm van steunpunten, ontmoetingen met andere mantelzorgers, de jaarlijkse mantelzorgattentie en de dag van de mantelzorger.

Dementie

Dementie vormt een toenemende bedreiging en zorg in onze samenleving. Één op de vijf inwoners krijgt te maken met dementie. Met het ouder worden van de inwoners zal dit alleen maar toenemen, daarnaast zien we ook dat dementie niet alleen op hoge leeftijd voorkomt.

De ziekte is helaas niet te genezen maar wij zetten in op zorg en begeleiding van de inwoners die deze ziekte treft en zeker ook van hun mantelzorgers waarvan zij afhankelijk zijn. Wij willen een dementievriendelijke gemeente zijn en verwachten een goede samenwerking tussen gemeente en onze lokale verzorgings- en verpleeghuizen.

SAMEN OUDER WORDEN

- **30%** van de **nieuwe woningen** zijn **geschikt voor senioren**.
- **Intensievere samenwerking** tussen woningcorporaties, zorgaanbieders en gemeente.
- **Formele en informele zorg** moet **beter ingebed** worden in de dorpen en dicht bij de inwoner.
- Informatie over alle **voorzieningen** dient zowel **digitaal** als ook **fysiek beschikbaar** te zijn. Wij brengen de informatiegids *Zorg en Leefbaarheid* meer onder de aandacht.

Op dit moment is 28% procent van onze inwoners 65 jaar of ouder. Dat zijn bijna 10.000 inwoners, in 2040 zal dat percentage verder stijgen naar ruim 35%. Leudal vergrijst snel en hier moeten we direct mee aan de slag!

De landelijke beweging is dat iedereen geacht wordt zo lang mogelijk thuis te wonen, dus ook in onze gemeente. We moeten anticiperen op deze cijfers en het mogelijk maken voor onze inwoners om ook op hogere leeftijd zelfstandig te kunnen blijven wonen. Hiervoor is ondersteuning vanuit het sociale netwerk maar ook professionele ondersteuning aan huis nodig. We zien dat de zorg veelal tussen 9- 17 uur georganiseerd is, dit is een aandachtspunt.

Daarom stimuleren wij dat de gemeente in gesprek gaat met zorgaanbieders en woningcoöperaties voor een betere spreiding van zorg over de dag. We streven naar een samenwerking waarbij onze inwoners zo lang mogelijk zelf de regie kunnen houden over hun kwaliteit van leven en de vorm van zorg.

Er is een gebrek aan geschikte woningen voor ouderen. Wij willen, mede vanuit het vanaf 2026 verplichte huisvestingsprogramma, dat ten minste 30% van alle nieuwe woningen geschikt zijn voor ouderen. Dat betekent dat woningen

gelijkvloers, geclusterd en geschikt voor zorgverlening moeten zijn. Waarbij er rekening mee wordt gehouden dat deze woningen ook breder inzetbaar zijn voor andere doelgroepen. Wij stimuleren en faciliteren initiatieven voor mantelzorgwoningen en seniorenhofjes.

Ook het risico op vereenzaming moeten we heel serieus nemen. Inwoners op hogere leeftijd kunnen vaker minder mobiel zijn, met als gevolg dat hun sociale contacten ook minder kunnen worden.

Hierbij zien wij een grote rol weggelegd voor 'de buurt'. Maar ook organisaties als de Zonnebloem, Seniorenverenigingen, Dorpsraden en Parochies zijn van onschatbare waarde in het tegengaan van eenzaamheid onder ouderen.

Wij vinden dat de gemeente initiatieven van en voor de buurt moet stimuleren en faciliteren die eenzaamheid tegengaan. Het landelijke programma 'Eén tegen eenzaamheid', is één van de initiatieven.

'Onderschat niet wat een bezoekje of een telefoontje kan doen!'

7

IEDEREEN IN LEUDAL DOET MEE

- **Doorbreken** van het **taboe** rondom **laaggeletterdheid**, bijvoorbeeld door het opzetten van projecten samen met de bibliotheek.
- **Toegankelijk maken van schuldhulpverlening** voor inwoners.
- Blijven doorontwikkelen aan het **Mens Ontwikkel Bedrijf** (MOB).

We zien in de praktijk van alledag dat inwoners tegen diverse knelpunten aanlopen, waardoor niet iedereen kan meedoen in Leudal. Bijvoorbeeld door laaggeletterdheid, armoede, gezondheidsproblemen of het hebben van een migratieachtergrond.

Een op de tien Nederlanders is laaggeletterd en de helft daarvan is ouder dan 65 jaar. Wij zetten ons in voor die inwoners. De eerste stap is vaak om de schaamte te overwinnen, daarom moeten deze onderwerpen uit de taboesfeer worden gehaald. Eerste belangrijke stappen daartoe zijn al gezet; zo is er een Leudals taalakkoord ondertekend en is er een nauwe samenwerking met partijen zoals de bibliotheek.

Wetgeving en regelingen over zaken zoals uitkeringen, toeslagen en schulden zijn vaak erg complex.

Het lezen van formele brieven, invullen van formulieren en het opstellen van bezwaarschriften is voor veel inwoners lastig. Om die inwoners hierbij te helpen zijn we voorstander van het invoeren van Sociale Raadslieden. Sociaal raadslieden bieden gratis, laagdrempelig sociaal juridisch advies en praktische hulp en verwijzen door naar specialisten zoals het Juridisch Loket. Ze geven overzicht, inzicht in rechtsposities en stimuleren eigen kracht om zelf zaken op te lossen.

Wij vinden het belangrijk dat de gemeente blijft werken aan de doorontwikkeling van het MOB (Mens ontwikkelbedrijf). Deze is er om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan een baan te helpen, zoals mensen met een mentale of fysieke beperking of onze nieuwe inwoners die instromen als statushouder. Het hebben van werk is van groot belang voor zingeving, zelfvertrouwen en de belangrijkste manier om te voorzien in levensonderhoud.

Armoede is een van de voornaamste oorzaken van problemen en stress in huishoudens, in relaties en in gezondheid. Wij vinden dat de gemeente meer moet doen aan de bestrijding van armoede. Dit betekent dat er goed naar de inwoner geluisterd moet worden om te ondersteunen waar het écht nodig is. Schuldhulpverlening zien wij als een essentieel preventief instrument.

Door schulden in een vroeg stadium aan te pakken, voorkomen we dat problemen zich opstapelen en gezinnen verder in de knel komen. Wij willen inzetten op laagdrempelige schuldhulp, goede begeleiding en nauwe samenwerking met lokale partners. Zo bouwen we samen aan een sociaal en betrokken Leudal, waar iedereen mee kan doen.

Leudal
Doen wat werkt!

Verkiezingsprogramma
Leudal 2026

DRKX.
design